

REZUMATUL LUCRĂRILOR PREZENTATE PRIVIND APORTUL LA PROMOVAREA ȘI POPULARIZAREA ȘTIINȚEI

Pentru început vreau să fac o remarcă: în 2021, anul precedent decernării, nu am activat nici într-o instituție, inclusiv la AȘM. La Academia de Științe a Moldovei am fost angajată prin contract din 22.03.2022 până la data 31 decembrie curent. Atașamentul meu față de tematica științifică se explică prin faptul că am activat la Academia de Științe a Moldovei aproape două decenii (16.12.1991–31.12.2010) în calitate șef al Centrului de presă, ulterior structura fiind modificată și funcția, de asemenea. Trecând cu serviciul la Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare, în 2010, am activat în calitate de consultant, dar, în paralel, eram ocupată și de promovarea științei și inovării, ținând cont și de specificul acestei instituții. În anul 2018, CNAA a fost reorganizat prin lichidare și în baza lui a fost creată o structură nouă ANACEC. După ce am încheiat activitatea la CNAA, m-am retras la pensie.

La scurt timp mi-am deschis un cont pe F.B. și, astfel, am revenit în centrul evenimentelor, inclusiv eram informată despre situația din domeniul științei și educației, reformele care au demarat în domeniu. În continuare, am luat legătură cu colegii de breaslă, dar și cu cei de la AȘM și conducerea ei și am început să realizăm diverse materiale de actualitate pentru mass-media, dar și pentru rețelele de socializare, foarte populare în prezent.

2021 a fost un an greu, marcat de pandemie, în rezultatul căreia au plecat din viață personalități marcante ale științei noastre, ceea ce constituie pierderi irecuperabile pentru cercetare și patrimoniul științific național. Unul dintre ei este acad. Mitrofan Ciobanu, căruia cu acest trist prilej i-au fost consacrate materiale pe F.B., cât și în mass-media. Am avut onoarea să-i fiu coautor la un articol „130 de ani de zbucium pentru soluționarea problemei lui Poincaré despre Centru și Focar”, publicat în Revista „Akademos”, nr. 3 (30), 2013. Acest material a fost tradus în engleză și publicat în revista Societății de Matematică Aplicată și Industrială din România ROMAI JOURNAL cu titlul „130 Years of for Solving the Poincare`s Center-Focus Problem”, nr.1, 2021, pag. 1-16, consacrat aniversării a 80-a de la nașterea savantului. Academia de Științe a pierdut și alte personalități de valoare științifice și de cultură: *In memoriam m.c. Nicolae Dabija, Figură emblematică; „Recviem pentru Maria”*, portret consacrat mult regretatei cercetătoare Maria Nedealcov, m.c., profesor universitar, director al Institutului de Ecologie și Geografie și alții.

Anul 2021 a fost complicat și din cauza insuficienței financiare în bugetul institutelor de cercetare. Ca rezultat, o parte din cercetători au rămas fără locuri de muncă, cei mai tineri au plecat la muncă peste hotare. Care este perspectiva dezvoltării cercetării în țara noastră – am meditat asupra acestei teme de actualitate stringentă în materialul „Lumina de la capătul tunelului”, publicat în nr. 46 și 47 ale Săptămânalului *Făclia* din 10 și 17 decembrie 2021. În articol se analizează situația gravă din cercetare din cauza subfinanțării, soldată cu reducerea dramatică a potențialului științific, exodul de creieri, degradarea bazei tehnico-materiale științifice.

În anul precedent s-au desfășurat și evenimente semnificative. Unul dintre ele vizează aniversarea a 60-a de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei (1961) și a 75-a (1946) de la crearea primelor instituții de tip academic. Cu acest prilej Revista *Limba Română* a găzduit un amplu interviu „*Academia de Științe a Moldovei: ani de căutări și afirmare*”, realizat cu acad. Ion Tighineanu, președintele AȘM, bogat ilustrat cu imagini inedite din arhiva personală.

Aniversării Academiei i-au fost consacrate și alte manifestări ca *Săptămâna științei (7-12 iunie)*, realizate cu participarea Laureatilor Premiului Nobel, care au fost reflectate pe site-ul AȘM, în mass-media (*Făclia*) și pe F.B.

Am fost receptivi și la omagierea unor savanți cu prilejul unor jubilee: *La o aniversare – acum 10 ani: Academicianul Eva Gudumac și visele unor fete de la țară*, portret dedicat medicului savant cu prilejul aniversării a 80-a; *Matematica a fost și rămâne sensul vieții lui*” cu prilejul zilei de naștere a prof. univ. Mihail Popa; m.c. *Demir Dragnev: principiul lui Cicero l-a propulsat în rândul istoricilor consacrați*, către aniversarea a 85-a savantului; Dumitru Ghițu la 90 de ani: *Orice zbor începe cu niște pași pe pământ*; Constantin Gaindric la 80 de ani „*Știința nu e bună azi, dacă ieri nu s-a gândit la mâine*”, *Leonid Culiuc la 70 de ani: talent, erudiție, multă muncă și responsabilitate*; Sociologul Victor Mocanu la 60 de ani: *Fiecare om își are destinul în propriile mâini* etc.

Și dacă ne-am amintit de jubiliari nu putem trece cu vederea pe celebrul nostru savant lingvist Eugeniu Coșeriu, Membru de Onoare al AȘM, care anul trecut ar fi împlinit 100 de ani. Interviu realizat cu savantul acum trei decenii cu titlul „*În știință nu căutam afirmarea noastră personală, ci întotdeauna numai adevărul obiectiv al lucrurilor de care ne ocupăm*”, a fost publicat pentru prima oară de revista *Revista Limba Română*, la rubrica INEDIT, nr.4, 2021.

Voi menționa și publicația „*Eugen Doga omagiat la Academia de Științe a Moldovei*”, publicat pe pag. mea de pe F.B. la 27 decembrie 2021, dar au fost difuzate informații dedicate compozitorului la 85 de ani în mai multe rânduri.

Am adus contribuții la promovarea științei și inovării și a oamenilor de știință prin transmiterea arhivei personale de fotografii, a videotecii cu emisiuni realizate de TV Moldova 1 – pentru pregătirea filmului documentar, consacrat aniversării a 60-a de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei (1961) și a 75-a (1946) de la crearea primelor instituții de tip academic. Mi-a fost încredințată, de asemenea, de fostul fotograf al AȘM, pe parcurs de peste 40 de ani, Vladimir Colos arhiva lui personală cu imagini prinse de epocă, care trebuie sistematizată și valorificată.

În anul jubiliar al Academiei de Științe a Moldovei am fost distinsă cu ***Diploma aniversară de grațitudine pentru contribuție substanțială la promovarea realizărilor în domeniul cercetării și inovării, precum și cu prilejul aniversării a 60-a de la fondarea AȘM și a 75-a de la crearea primelor instituții științifice de tip academic.***

Alte materiale de popularizare a științei și inovării pot fi citite pe adresa <https://www.facebook.com/tatiana.rotaru.7315/>

Tatiana ROTARU